

Nunaqavissut isertitaqarnikkut periarfissaasa annertusarnissaat siunertaralugu takornariaqarnikkut ineriartortitsinerup qanoq ingerlateqqinnissaa pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Siumup Inatsisartunut ilaasortai)

Akissuteqaat:

Takornariartitsinermik inuussutsissarsiuteqarnerup nunani allamiunit tunngaveqarpallaarnerarneqarnera innuttaasullu iluanaaruteqarnissaannut peqataa ngippallaarnerarneqarnera Inatsisartuni Siumutgruppip oqarnera Naalakkersuisut isumaqatiginngilaat.

Takornariartitsineq, aalisarnermut tulliulluni, inuussutissarsiutit pingaarnersaraat isertitamigut landskarsimit imaluunniit ataatsimut tapiissutinit tunngaveqanngitsoq. Taamaalilluni takornariartitsineq nunap avataanit annertuumik isertitsissutaasarpog, nunallu immikkoortuini illoqarfiit isertitsisutaanni nunaqarfiillu imminnut pilersorsinnaaneritut pingaarnersaalluni.

Nunat allamiut suliffeqarfiutaasa Kalaallit Nunaannut angalanissanik tuniniaaneq assartuinerlu aningaasarsiutigisarpaat, angalanerilli tunineqartut tamarmik sulisartunut nunaqavissunut suliffissaqartitsinermik aningaasarsiornermillu kinguneqarput, ilutigitillugulu nunap attaveqaatitigut angallassinermi qaffasissusianik peqqutaqataasarpog, imminut akilersinnaasunnngortitsilluni.

Tamanna oqaatigereerlugu, soorunami sammisat ilaannut isumaqarpoq, takornariartitsinerup nunami maani atugassaqartitsinera annertusarneqarsinnaassaaq, taamaalilluni pitsaassutsikkut amerlassutsikkullu ineriartortitsinerunermik angusaqarfiusinnaalluni.

Anguniakkatut siunniussat amerlasuut Naalakkersuisut suliaralugit aallartereersimasaat Siumup gruppiata taagorpai.

Anguniakkat siullersaat tassaavoq, nunatsinneersut takornarianik angallassisartut atorneqartarnerit pitsanngorsarneqassasoq. Nunatsinni takornarianik angallassisartut annersaraat Air Greenland, takornariat Kalaallit Nunaata iluani angallanneqartartut amerliartuinnartut aasaanerani isertitami pingaarnersaanut tunngaveqartartoq. Taamaattorli nunatta killeqartumik attaveqaateqarnera assartuinermilu isorartuut ingerlaffigisarneri peqqutigalugit assartuineq sammisaavoq akisujuaannaartoq, qularnaateqarlunilu angalatitsisartut amerlasuut taama sammisaqarnermi ingerlaannarsinnaasut.

Assartuinermi kommissioni qanittukut pilersinneqartup angallasseriaaseq ingerlanneqartoq qanoq ingerlatigisinnaanersoq, kiisalu allannguisoqartariaqassanersoq nassuiaateqarfigissavaa. Taamattaq nunat allamiut umiarsuarnik takornariartaatinik angallassisuusut assigiinngitsut, sullitaminnik sinerissami angallassisartut taaneqartariaqarput. Takornarissat tamakku sapinngisamik amerlasuunik sammisaqartinneqartarnissaat Naalakkersuisut anguniagaraat, taamaalilluni

umiarsuarnut takornariartaatinut ilaasut amerlasuunik misigisaqarniassammata, aamma nunami – taamaalilluni takornariartitsinermik ingerlataqartut aningaasarsiorsinnaatillugit. Taasariaqarportaaq, umiarsuarnit takornariartaatinit isertinneqartartut, takornariat takornariartitsinermi sammisaqartunit ukiumut 30 aamma 50 mio. kronit akornanni pisisarnerisa saniatigut, 2006-imiilli talittarfinnut akiliutit ukiumut 9,9 aamma 14 mio. kroninik akiliuteqartarmata.

Anguniakkat allat ilagaat ”Ilinniarsimanngitsunik Piginnaanngorsaaneermut Pilersaarutip” ataani ilinniartitsineq ”Takornarialerisoq” ingerlanneqassammat, pikkorissartitsinikkut immikkoortunut pingasunut avillugu piginnaanngorsaaneermik neqeroorteqartussaalluni (Sullissineq, Tunisassianik ineriartortitsineq aamma Aningaasarsiorneq) nunap immikkoortuini sisamani ingerlanneqartussa (avannaa, qeqqa, kujataa aamma tunu). Naatsorsuutigineqarpoq ukiuni 2010 -2012 ukiumut sisamanik pikkorissartitsineqartassasoq. Pikkorissarnerit nunaqavissunut kalaallisut oqaluttunut immikkut siunniussaapput, Niuernermik Ilinniarfik, Qaqortoq, aqutigalugu ingerlanneqartartussat. (NIQAQ)

3. Siunnersuisarnermik pitsanngorsaaneq

Anguniakkat pingajuat tassaavoq takornariartitsisartunik aallarnisaasunillu siunnersuisarnerup pitsanngorsarneqarnissaa, tasanilu Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik 2009-mi kommuneqarfinni makkunani Takornariartitsinermut Inuussutissarsiornermullu Siunnersuisooqatigiit kiffartuussinissamut isumaqatigiissuteqarfigisimavaat; Qaasuitsup, Qeqqata aamma kommuni Kujalleq. Tamakku saniatigut naatsorsuutigineqarpoq, 2010-mi Kommuneqarfik Sermersooq isumaqatigiissuteqarfigineqassasoq. Kiffartuussinermut isumaqatigiissutit siunertaraat nunami immiini aamma nunap immikkoortuini takornariartitsinermik suliaqartut suleqatigiinnerisa pitsanngorsarneqarnissaat. Taamaaliornikkut ilaatigut qulakkeerneqassaaq takornariartitsinermik sammisaqartut siunnersorneqartarnerat GTE-mit kommunit aqutigalugit paasisitsiniaaneq sammisaqartunut amerlanernut ingerlanneqartarnissaa, tamatumunngalu ilutigitillugu nunami immiini immikkoortut piginnaasaqarfikkut attaveqaatitigullu pisariaqartitaat kommuneqarfiit assigiingnitsut killeqarfiisa iluanni pigineqartut, pillugit paasisitsiniaanissaq ajornaanninngussalluni.

4. Kalaallit Nunaanni takornariartitsinermik ingerlatsisuiunut soqutigisaqatigiinnik pilersitsineq (soorlu ”Kalaallit Takornariartitseqatigiit”)

Anguniakkat sisamaat tassaavoq attaveqaqatigiinnerup nukittorsarneqarnissaa. Taamaammat nunatsinni takornariartitsinermik inuussutissarsiuteqartunut soqutigisaqatigiiffimmik pilersitsinissami isuma ataatsimut isigalugu Naalackersuisut qjaruppaat. Aaqquissuusanik tamatumunnga assingusunik aallartitsiniarnerit arlallit misilinneqarsimapput, nunatsinnit tapiissuteqarfigineqartunik tapiissuteqarfigineqanngitsunillu. Tamakkununnga assersuutissaapput outfitterinut aaqqiissut, Kalleq aamma Sulisitsisut Peqatigiiffiat aqutigalugu Akunnittarfiutillit, Neriniartarfiutillit & Takornariartitsisut Brancheudvalg-iat. Mannali tikillugu GTE nammineq siunnersuinermit suliassami saniatigut tusarniaanernut soqutigisaqatigiinnermi peqatigiissunut il.il. atuussimavoq. Takornariartitsinermi sammisaqartut soqutigisaqatigiiffittut peqatigiiffimmuut ataatsimut

katersorneqaralarpata, inuussutissarsiornermi attaveqaqatigiinnerup siuarsarnissaatut Naalakkersuisut tamanna isigaat, taamaaliornikkut inuussutissarsiornermik siuarsaernerup aaqqiissut aqcutigalugu tapiiffigineqarnermik angusaqarsinnaassammata.

Takornariartitsinermi sulisartut nunatsinni najugaqartut sapinngisamik amerlasuut suliffeqartinneqarnissaannik anguniagaq Naalakkersuisut isumaqatigaat. Naalakkersuisut neriutigaat suliniutit qulaani taaneqartut takornariartitsinermik inuussutissarsiorneq suliffissatut pilerinartutut ilapittuutaajumaartut, sulisartunik kalaallinit amerlanerusunik kajumitsilersitsisut, takornariartitsinermillu inuussutissarsiuqarnerup iluani innuttaasut ilinnialernissaannut kaammattuutaassasut.

Taamaalilluni Naalakkersuisut pissarsiaqarfiusumik oqallinnissaq qilanaaraat.